

Modul Montessoriziraj kuću

Lekcija 1

Pet temelja za Montessori u kući

Oslobodite potencijal djeteta, njime ćete izmijeniti svijet. - Maria Montessori

Niski stol, toranj za učenje i Piklerov trokut kao dio pripremljene okoline za našu djecu

Zašto djetetu treba pripremljena okolina?

U ožujku ove godine (2024.), nakon dugo traženja, kupila sam second hand Stokke Tripp Trapp stolicu. Kad je stigla bilo je to iznenađenje za svih jer nikome nisam ništa govorila (moj muž je inače, uvijek prvi skeptik, a tek onda oduševljen s “Montessori” inovacijama u kući). I tako je Dario montirao stolicu, postavili smo je za stol i počeli promatrati. Naša Paola (2,5 godine) je - bez ikakvog oklijevanja - prišla stolici, odmaknula je od stola, popela se te, puna ponosa i zadovoljstva, sama se povukla k stolu.

Kad bih morala opisati razlog zašto “montessorizirati” kuću pokazala bih vam Paolin osmijeh, njen ponos radi novoosvojene samostalnosti. Naime, prilagodba našeg doma prema Montessori načelima se uopće ne bi trebala zvati “montessoriziranje” kuće već, jednostavno, “učini svoje dijete sretnim u vlastitom domu”.

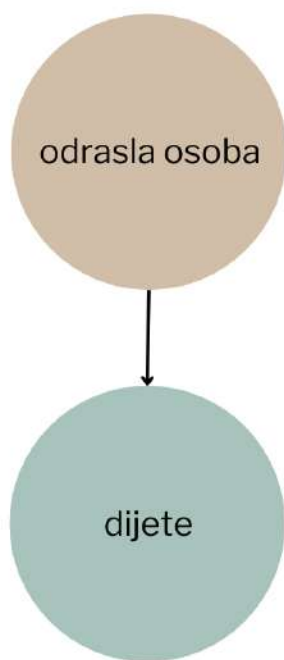
Postoje dva glavna razloga zašto “montessorizirati” svoj dom. Prvi je, zasigurno, jer omogućavamo djetetu samostalnost i samim time razvojnu okolinu koja radi za njega. Drugi pak je zbog roditelja jer djeca koja žive u pripremljenoj okolini sklona su imati manje “tantruma” ili kriza (kako ih volim radije nazivati) zato što su im stvari nedostupne. Drugim riječima, pripremljena okolina daje roditeljima mirnije, skladnije i zadovoljnije dijete.

Odrasla osoba, okolina i dijete

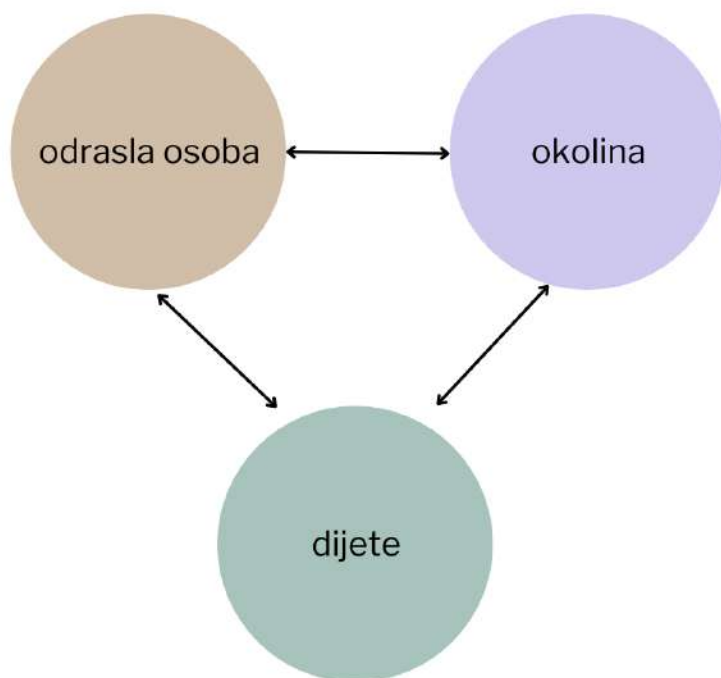
U Montessori pedagogiji postoji dinamičan odnos između djeteta, odrasle osobe i okoline (prostora). U Montessori okruženju okolina i dijete su u međusobnoj korelaciji: okolina privlači dijete, dijete uči od materijala koji se nalaze u okolini. Odrasla osoba i okolina utječu jedno na drugo: odrasla osoba priprema okolinu, promatra i, ako je potrebno, prilagođava je i mijenja s obzirom na djetetove potrebe. Odrasla osoba i dijete su u međusobnom odnosu koji se temelji na poštovanju: odrasla osoba promatra dijete i intervenira samo kada je to nužno da bi se nakon toga povukla kako bi dijete nastavilo nesmetano svoj rad (“samoobrazovanje” u Montessori rječniku).

Ovakav koncept - prenesen u grafikon - izgleda ovako:

Tradicionalan pristup

Montessori pristup

Ovaj princip može se, uz malo kreativnosti i mrvicu upornosti, vrlo lako pretočiti u naše domove.

U Montessori učionici sve je dizajnirano za dijete: postoji kutak gdje možete pripremiti užinu, drugi gdje možete slikati, treći gdje možete sjediti na udobnom jastuku i čitati knjigu. Kad je okolina dobro pripremljena, **djetetu nije potrebna pomoć vodiča** (Montessori učitelji se zovu vodiči, “guide” na talijanskom ili “guides” na engleskom): to je čarolija koju udahnete kada uđete u Dječju kuću (tako se zove Montessori učionica za djecu od 3 do 6 godina) i vidite grupu od 25-ero djece od kojih je svako zauzeto drugom aktivnošću, a vodič (odgojiteljica) sjedi na stolici i promatra ih, spremna intervenirati samo kada dijete treba njenu pomoć.

Primjer Dječje kuće odnosno Montessori učionice za uzrast 3-6

To ne znači da roditelji moraju preokrenuti sav namještaj u kući kako bi djetetu ponudili neovisnost i samostalnost, ali nam Montessori učionice mogu dati primjer kako lakše pripremiti dom kako bi u njemu dijete vježbalo neovisnost, učilo životne vještine i igralo se. Naime, kada dijete ne nalazi prepreke unutar svoga doma, u korištenju igračaka i aktivnosti, lakše se koncentrira na svoj posao, osjeća veću slobodu te jača samopouzdanje jer uspijeva odraditi aktivnost bez traženja intervencije odrasle osobe.

Smatram da postoji pet temeljnih principa za uspješno prilagođavanje naših domova djeci (odnosno za “montessorizaciju” svake prostorije u kući):

1. namještaj mora biti na odgovarajućoj visini
2. manje je više
3. neovisnost i samostalnost kao prioritet
4. gledati prostor očima svog djeteta
5. smanjiti količinu i rotirati

Primjer Dječje kuće odnosno Montessori učionice za uzrast 3-6

Montessori vodič prezentira aktivnost (u većini prezentacija sjedi s desne strane djeteta radi vidljivosti pokreta)

1. Namještaj na prilagođenoj visini

Potražite namještaj koji dijete može pomicati bez pomoći. Nabavite stolice i stolove koji su na pravoj visini kako bi se njihova stopala dobro oslanjala na pod; ako je potrebno, izrežite noge namještaja toliko da budu prilagođene djetetu.

Kad je moguće bolje je da djeca koriste namještaj koji mi koristimo: na primjer, za vrijeme ručka i večere, da sjede na stolici koja može rasti zajedno s njima (primjerice takve su stolice marke Stokke). Stokke i slične evolucijske visoke stolice omogućuju djeci da sjede s nama za stolom bez da moraju tražiti pomoć kako bi se popeli ili sišli.

U svakom domu, međutim, korisno je imati i namještaj na visini djeteta, kao što je primjerice radni stol sa stolicama u sobi ili dnevnom boravku, krevet na razini poda, kuke za odjeću, niski ormar ili ladičar kako bi se dijete moglo samostalno odijevati, toranj za učenje kako bi nam se moglo pridružiti u kuhinji, prenosiva stepenica da može doći do umivaonika, niska stolica na ulazu da se može sam obuti i drugi pomoćni materijal.

Općenito, preporuke za visinu za djecu do 3-4 godine su:

Stolica: visina 22 cm

Stol: visina 37 cm

Police: visine 35 cm

I za djecu od 3 do 6 godina:

Stolica: visina 30 cm

Stol: visina 50-60 cm

Drveni namještaj kupljen u trgovinama općenito se može prilagoditi rezanjem nogu, ali dobro je znati da su ovo samo preporučene mjere. Do našeg velikog blagovaonskog stola stavili smo mali [Ikea Flisat stol](#) na kojem Paola (te Larissa) odrađuju svoje aktivnosti. Stolice smo kupili na tržnici od dobavljača. Još uvijek je Paolina stolica mrvicu previsoka za nju, ali ona se navikla sjesti i sići s nje i nismo kupovali nižu.

Flisat stol koji stoji tik do našeg blagovaonskog stola služi našoj toddlerici za aktivnosti kao i samostalne međuobroke

Osim Ikeinih dječjih stolova (od kojih najviše volim Flisat, a najmanje Mammut - jer preferiram prirodne materijale nad plastičnim), postoje (koliko je meni poznato) dva poznata hrvatska obiteljska brenda koji nude niske stolove i stolice: [Ilic design](#) te [Miniles](#).

Primjer djetetu prilagođene stolice hrvatskog brenda Miniles

Primjer djetetu prilagođenog stola i stolice

Ikea Flisat stol i stolice

Primjer djetetu prilagođenog stola i stolice

2. Manje je više

Ako želite učiniti okolinu atraktivnom za svoje dijete, što mu je više učinite dostupnom lakše će pronaći svoje stvari i zainteresirati se za predložene aktivnosti. Vidjet ćemo to detaljnije u drugim lekcijama, ali ono što je djetetu potrebno kako bi bilo zainteresirano za igru i aktivnosti jesu: 1. niska polica te 2. ne više od 5-6 igračaka/aktivnosti na niskoj polici.

To mogu biti slagalica, aktivnost s koncem za umetanje, igra građenja, košarica sa životinjama i sličnim kartama, igra oblika i boja i slično.

Primjer naše police za Paolu

Primjer Montessori police

Kako dijete raste, najbolje je uvijek ograničiti aktivnosti na šest, ali ih postupno otežavati ili ih rotirati kako dijete ne bi izgubilo interes. Promatranje djetetove igre uvijek je najbolji način da shvatite njegove trenutne interese.

Primjer polica za aktivnost praktičnog života

O aktivnostima ćemo detaljnije govoriti unutar Montessori programa, ali za sada želim samo reći da je idealno da aktivnost nije niti prelagana (pa je dijete brzo završi) niti preteška (pa se frustrira i uopće je ne završi). Potrebno je pronaći nešto što je dovoljno komplicirano da se mora koncentrirati, ali dovoljno lako da napravi sam ili uz malu pomoć. Ovo ćemo učiti postepeno kroz cijeli program.

Savjet: izbjegavajte klasične velike kutije i košare za odlaganje igračaka. Možete ih iskoristiti za rotaciju igračaka, ali ne ostavljajte ih dostupnima djetetu. Velike košare potiču kaos: kada dijete ne može pronaći igračku, vjerojatno će isprazniti košaru i onda se osjećati preopterećeno kada dođe vrijeme za pospremanje. Zapamtite: manje je više i to vrijedi u neovisnosti, u igri kao i u sposobnosti pospremanja.

Primjer police u našoj dječjoj sobi. Ova Jannerup polica iz Jyska sadrži 6 predloženih aktivnosti za nestrukturiranu i otvorenu igru.

3. Neovisnost i samostalnost kao prioritet

Pokušajte sve učiniti dostupnim djetetu kako bi se moglo stvarima samostalno služiti. Na primjer, ako vas dijete zamoli za pomoć kod kuće u korištenju igračaka ili aktivnosti, zapitajte se: "Kako mogu promijeniti stvari tako da sljedeći puta to može učiniti samostalno od početka do kraja?".

Stokke Tripp Trapp stolica koja omogućava samostalno penjanje i silaženje tijekom obroka

Ili, na primjeru iz praktičnog života, ako vas dijete često traži piće, postoji li način da mu namijenite nisku policu u kuhinji s vrčem punim vode i čašom kako bi si moglo nabaviti piće? Razmislite što biste mogli promijeniti kako bi vaša djeca postala neovisnija. U sljedećim lekcijama dat ću vam više ideja.

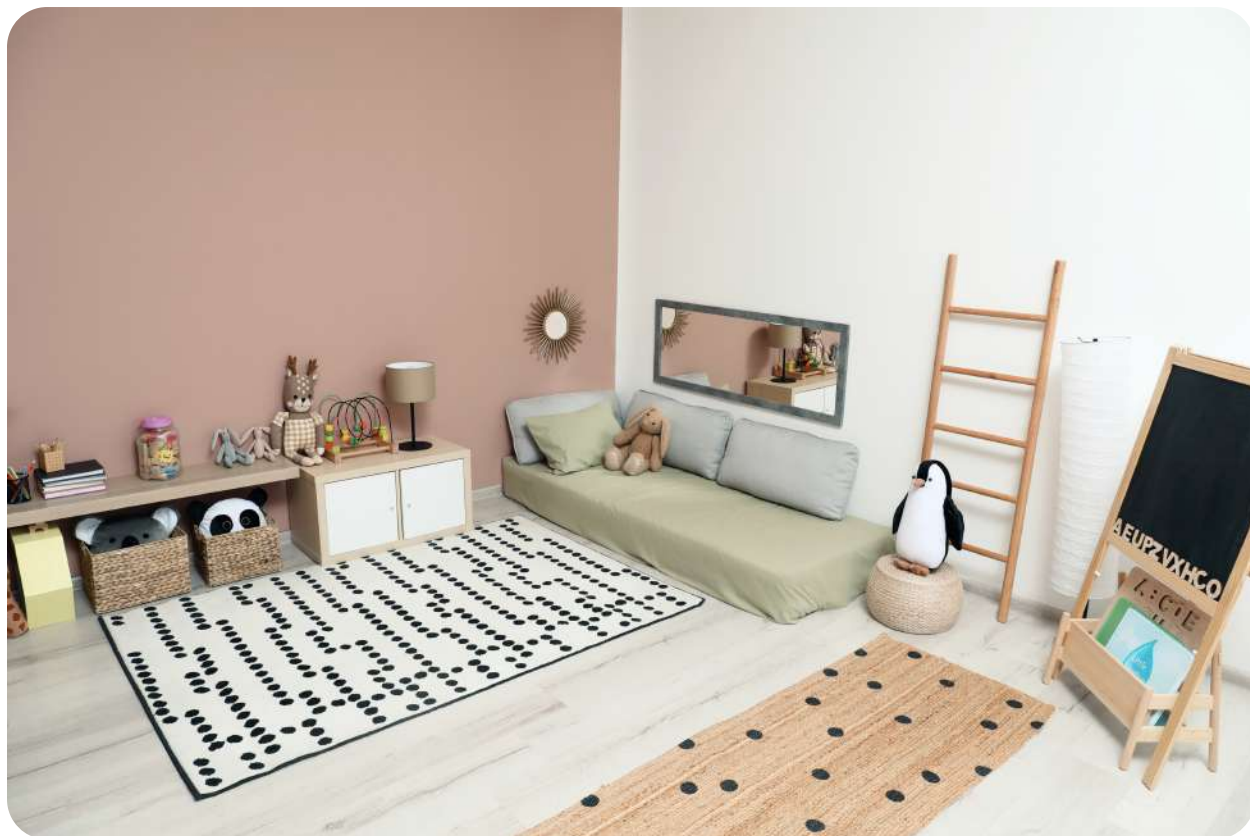
Paolin kutak za samostalno oblačenje i obuvanje

4. Gledajte kuću očima svoga djeteta

Naša dječja soba za Paolu od 2.5, Larissu od 8 i Gabriela od 10 godina

Savjet koji sam čula na jednom od prvih Montessori tečajeva i odmah prihvatila je: “Kad pripremate okolinu, sjednite na pod, u središte sobe i gledajte ju iz djetetove perspektive”. Djeca žive u divovskim kućama, normalno je da se frustriraju u okruženju u kojem ništa nije dizajnirano za njih jer ne mogu slijediti svoj prirodni impuls prema samostalnosti. Ako sjednete na pod i gledate kuću očima svoje djece, otkrit ćete da možda aktivnost koja se odozgo čini lijepom nije privlačna na njihovoj visini ili ćete možda uvidjeti da igračku koju vole nije tako lako uzeti s police ili ćete otkriti da ispod kauča ima stvari koje im mogu odvratiti pažnju, itd. Promatranje je jedan od ključnih alata iz kojeg je, između ostalog, Maria Montessori razvila svoju pedagogiju i filozofiju.

Primjer djetetu prilagođene okoline

5. Odložite i rotirajte

Ne trošite novac kupujući puno igračaka. Kupite nekoliko, ali dobrih i rotirajte ih. Ovaj princip vrijedi i za one koji imaju članove obitelji koji su opsjednuti poklanjanjem igračaka pri svakom posjetu. Sakrijte ih u ormar kad dijete izgubi interes i izvadite ih nakon nekog vremena: začudit ćete se kad vidite njihov ponovni entuzijizam.

U našem domu držim jednu kutiju u garaži koju koristim kako bih odložila i rotirala igračke. U dječjoj sobi malenih držimo igračke za nestrukturiranu igru (kao Lego kocke, Grapat mandala, Grimm's duga i slične) koje uglavnom ne rotiramo. Kad donesem neke igračke iz "kutije" iz garaže javlja se oduševljenje među djecom.

Naravno, nemojte odlagati aktivnosti za koje primijetite da su djetetu još uvijek zanimljive. Kada djeca odrastu, ako vas zamole da izvadite igračku iz ormara, možete ih pitati kojom igračkom je žele zamijeniti. Na taj način nećete završiti uzimajući sve više i više i naći se s prostorijom punom igračaka na kraju vikenda.

Primjer prilagođene okoline za bebu od 18 mjeseci i starije

Kutija s blagom za bebe između 6-12 mjeseci u kojoj vrijedi uvijek - manje je više

Bonus savjet: put do minimalizma je put do Montessori doma

Sve što mislimo da će nam možda ikada trebati, sličice iz Kinder jaja, potrgane slikovnice koje nećemo nikada zalijepiti, ostatke puzzli koje već mjesecima ne možemo naći, diplome hrabrosti za koje ni naše dijete ne mari, razglednice koje ne znamo gdje staviti - sve to možemo slobodno baciti u pripadajuću kantu za reciklažu.

Za ono što će nam “možda jednom trebati” uzimam nekoliko pravila kako bi dom naše osmeročlane obitelji održala što manje zakrčenim:

1 - ono što će mi možda jednom trebati neće mi nikad trebati

2- ako mislim da je kuća zakrčena sa previše igračaka tada je sigurno kuća zakrčena sa previše igračaka i trebam ih se riješiti

3- ako mislim da nemam vremena za raščišćavanje znam da to nije istina. Ako imam pola sata, sat vremena dnevno za “skrolanje” po Internetu, onda zasigurno imam i 15 minuta za raskrčivanje našeg životnog prostora

4 - ako jedan namještaj uđe u kuću barem dva moraju izaći van

5 - ako jedan paket odjeće uđe u našu kuću, barem dva moraju van

6 - ako nema više mjesta u ormaru ne kupujem veći ormar već smanjujem količinu odjeće

7 - ako mislim da imamo premalo odjeće (ili, što je češći slučaj, naša djeca to misle), umjesto da kupujem novu ubrzavam proces pranja odjeće

8 - ako se pitam hoću li žaliti što sam nešto dala, reciklirala ili poklonila, znam da neću žaliti

Kad bismo posjedovali 40% manje (nepotrebnih) stvari tada bismo živjeli u prostoru koji je ljepši, prostraniji, ugodniji i uredniji. Ovo prvenstveno govorim sebi.

Zadnjih sedam godina provodimo proces smanjivanja količine stvari, igračaka, odjeće, obuće i to nam uvelike olakšava provođenje principa Montessori u kući. Vjerovali ili ne, naša dvogodišnjakinja ima samo jedan par obuće po sezoni plus čizmice za kišu. I to nam je sasvim dovoljno.